

LIBERTAS BYSSE NORUM KHANGARIA

A besenyő zászló és jelvények jelképei.

A jelvény kör alakú. A dupla vonallal határolt középső részen a különféle jelképek láthatóak. Ezt felirat mező veszi körül, amit kívül szintén, de a belsőnél szélesebb távolságra lévő dupla vonal határol. Egyszerűbb változatoknál a dupla vonalak használandók. Díszesebb kivitelezésnél a külső dupla vonal között, régészeti leletről oda illő, például hullámvonalak és körök vagy egymásból kezdődő és végződő hullámvonalak, vagy más nem hivalkodó szegélydíszítés is alkalmazható, miként az ÓMT díszjelvényénél.

Szöveg mezőben a felirat felül, balról jobbra haladva, Árpádkori oklevelekben olvasható megfogalmazás LIBERTAS BYSSE NORUM (besenyő szabadság „jogok”) (más változatban LIBERTAS ANTIQUO BYSSE NORUM – régi besenyő szabadság „jogok”, másként: a besenyők régi/ősi szabadsága) felirat olvasható. (Lásd: Dr. Gyórfy György kutatása: *A magyarság keleti elemei (1990) 94-192. o. Besenyők és magyarok (1939-1989)*)

Alul, nem az előbbi felirat folytatásaként, hanem az „L”betűtől kezdődően, balról jobbra és LIBERTAS BYSSE NORUM kezdő L és utolsó M betűjéhez mértén középre igazítva, a KHANGARIA felirat olvasható.

A két felirat közt a KHANGARIA elején és végén egy-egy kis elválasztó ábra is látható.

Pajzsra téve a középső rész jelképei láthatóak. A felirat elhelyezése szalagon vagy a pajzsot keretező, a fentiekhez hasonló dupla vonalakkal határolt körmezőben történhet. A pajzs formája lényeges. Nem szögletes, nem egyenes vonalakkal határolt (*nem „germán jellegű”*), hanem lekerekített sarkú, enyhén ívelt vonalakkal határolt, felül szélesebb lefelé keskenyedő lekerekített csúcsban végződő pajzs. (Lásd *Aranybulla 1222. Árpádház pajzs formája.*)

Jelképek, ábrázolások:

A jelvény közepén nyolc arany kéve / *arany fonál* látható, melyek fonatot alkotnak. Ezek a khangar (*besenyő*) nép nyolc törzsét, az egymásba fonódó ábrázolás a közösségé, néppé válásukat jelképezi.

A három függőleges fonat a névadó kangar (hangar) eredetű törzseket (fénylő - *Javdy ERDIM*, kékesszürke - *Küercsi CSUR*, fahéjszínű - *Kovuksin JULA*) jelképezi.

A vízszintes fonatok a népszövetség további öt törzsét (szürke-*Szuru / Suru* – **KÜLBEJ**, fekete-*Kara-BAJ*, sötétszürke *Boro-TULMACS/TOLMACS*, barna - *Jazi KAPAN*, *tarka* – *Bula / Bovla* - **CSABAN**) jelképezik.

(Lásd: VII. (Bíborbanszületett) Kónsztantinosz (905. szeptember 2. – 959. november 9) **De administrando imperio** (**A birodalom kormányzásáról**: A nyolc törzs „*A nyolc tartomány negyven részre oszlik*”)

A 8 arany fonat közt a kék szín utal a besenyő törzsek ITILKÖZI lakóhelyének nagyobb folyóira: **Al-Duna**, Szeret, **Prut**, **Dnyeszter**, Bug, **Dnyeper**, Donyec, **Don**, **Itil** / *Volga*, *Jaik-Ural*. Mindezt a zöld szín keretezi, ami a folyóközi dús puszták és mezők zöldjét idézi.

Ez a fonat egyben olyan, mint a nemez sátor tetején az égboltra nyitható nyílás látványa.

Ez fontos statikai elem és jelkép is egyben. Ez a szerkezet tartja és fogja össze a családi élet helyszínét alkotó lak, lakás, a sátor vázát.

Más tekintetben a világ kerekének küllőire is emlékeztet ez a látvány.

A keresztforma egyfelől arra is utal, hogy a khangar (*besenyő*) nép közt sokan, főleg napjainkban, a kereszténységhez is tartoznak.

A keskenyebb függőleges, szélesebb vízszintes keresztformát jobban megnézve, kiterjesztett szárnyú madár körvonalait is láthatjuk, ami a korábbi vallást idézi.

A létezés világi közt szárnyaló csodálatos lény a „Turul-TUGRUL”, gyakran kerecsen sólyomként ábrázolva megbecsült alakja a „türk” lovas népek mitológiájának, khangaroknak, kazároknak, bolgároknak, úzoknak, kunoknak, s a többinek épp úgy, mint a magyaroknak.

ISTEN Turul madár képében mutatja szándékát azoknak az embereknek, akiket kiválaszt és oltalmaz (*Emese álma*).

A nemezsátor lakás (*más nyelven jurta*) tetején lévő nyíláson távozik a családi tűzhely füstje az égbe, jelképesen egy átjáró a földi élet és a menny, az evilági és égi lelkek között.

Kitekintve ezen az égbolton látjuk, esténként a csillagokat is. Ebben jelenik meg a nap és hold ábrázolása, ami egyfelől a világmindenségre utal, másfelől a holdat és a napot látva, arra is gondolhatunk, hogy az iszlám és más vallások fényessége is megtalálható, ennél a vallási tekintetben toleráns, de mégis egységes népnél.

A nap és hold ábrázolás az emberiség régi és kedvelt jelképei. Jelképtárak különféle szempontokból (természettudomány, vallás stb.) sokat és sokféleként értelmezett témái. (Lásd: Szimbólumtár részlet)

A jelképek közt, gyakorta, és más kultúrákban a nap a férfit, a hold a nőt jelképezi („*Japánban férfíúi princípium Kínában női elem*”).

A **Nap**, mint apai energia a teremtés, irányítás, a kiáradó erő szimbóluma. A **Hold**, mint anya pedig a befogadó erő, a tér, táplálás, figyelem, az érzések, a másokra való ráhangolódás, álmok, anyaság jelképe. Mindkét energiára szükségünk van, mégpedig a lehető legtisztább formában, mert ha a lineáris gondolkodást hisszük minden probléma megoldásának, azzal elzárjuk magunkat a tapasztalatokon alapuló ösztönös megérzéstől, ősi bölcsességektől, az alkotó képzelettől melyekhez Hold-i módokon kapcsolódhatunk - önmagunkon belül.

A kínai filozófiában a **Yin és Yang** jelkép a természet megfigyelésén alapul. Az égitestek csillagok, és bolygók ugyancsak **Yin** vagy **Yang** minőségűek, a Nap Yang, a Hold Yin.

A keresztény ábrázolásokon szereplő **nap** és **hold**, Istennek a világ feletti uralmát illetőleg Krisztust jelképezi, Ő a Világ Világossága (Ján. 8:12.).

A **szent korona felső részén** a mindenség ura (Pantokrátor) feje mellett, **nap** és **holdábrázolás** (holdsarló és körülötte 8 korong / 8 csillag) látható, mellette két életfa, ezek talán a keleten ábrázolt stilizált bazsalikom bokorra hasonlítanak. *(A Szentkoronán a holdsarló vízszintes elhelyezkedését egyesek mezopotámiai eredetűnek vélik. A babiloniak a holdat holdsarlóként ábrázolták, melyet az égbolton vízszintes helyzetben láttak, mint valami bikaszarvat.)*

Telőben lévő hold hitet és reményt jelképez.

A koronként, kultúránként, vallásonként és világnézetként váltakozó különféle értelmezések közt kissé másként az alábbi tekintjük a khangarok (a besenyők) jelképeként elsődlegesnek:

Esetünkben a nap ábrázolásban, a nap és benne az anyaméh jelképe az élet nélkülözhetetlen forrására, az élet gondozására utal.

Mindez az anyaság tiszteletét is mutatja.

A nap 8 ágú sugarai nyílhegyek formájában a khangar (besenyő) törzsekre utal.

A nap és hold ábrázolása együtt, naprendszerünket a „világmindenséget” jelképezi.

A khangar (besenyő) nap:

A 8 nyílhegy sugarú, aranyszínű nap, közepén / magjában vörös körben az anyaság jelképével, önmagában is alkalmas a khangar (besenyő) népet idézni, jelképezni.

Az égitestek közül a nap tisztelete megtalálható a szkítáknál, a hunoknál és a türk - török népeknél.

A besenyők zászlójában, jelvényében, kokárdájában található
vörös, kék, zöld, arany, fehér színek jelentése.

A különféle színek, kultúránként és koronként váltakozó különféle értelmezései közt a besenyők jelképeiként az alábbiakat tekintjük elsődlegesnek.

A **vörös szín** a vér, az élet, a nap, a tűz, a szenvedély, a szerelem és a nemiség, a libidó színe, erő, komolyság, fenség szimbóluma. Ókori felfogásban apotropaikus erejű, megóv a démonoktól és a veszélyektől. Az európai népszokásokban a húsvéti piros tojás a termékenység jelképe *(Részletesebben az alábbi olvasmányban)*.

A khangarok (*besenyők*) zászlaján és jelvényében a **kék szín** egyfelől az ITILKÖZI lakóhelyük nagyobb folyóit, a víz az élet nélkülözhetetlen lételemének színét is idézi.

Másfelől, az égbolt, a tenger színe, a megfoghatatlanság, a végtelenség, a transzcendencia szimbóluma. Az intellektus, az elmélkedés, a megnyugvás kifejezője, amely a képzelet és a szürrealitás világához is kapcsolódhat. Az égi istenekre utalva az emberfeletti, mennyei hatalom kifejezője, ebben az értelemben a földi szenvedélyeket jelző vörös ellentéte. A keresztény szimbolikában az angyalok, valamint Szűz Mária színe. A világi uralkodók színeként hatalmuk égi eredetére utal. Míg a nappali ég vakító kékje maszkulin jelentésű, addig az éjszaka sötétkékje a feminin principiumra utal *(Részletesebben az alábbi olvasmányban)*.

A khangarok (*besenyők*) zászlaján és jelvényében a **zöld szín** lakóhelyük folyóközi mezőinek színét is idézi. A megújulás, a remény színe. A tavasznak, a természet megújulásának, a növekvő életnek a kifejezője. Különösen az örökzöld növényekhez kötődik termékenység és halhatatlanságot kifejező szimbolika. A színskála „közepén” áll, kiegészítő színe a piros, s mivel a kék és a sárga elegye, jelöli egyben a színek hármasságát. Ebből adódik kétértékűsége is: lehet a fiatalság, a remény, a boldogság, ugyanakkor a változás az átmenetiség, a féltékenység jelölője. Meleg és hideg, égi és földi keveréke. Lehet az éretlenség, a tapasztalatlanság és naivság jelképe is. A kereszténységben a halhatatlanság, a feltámadás színe, **az erények közül a reményé** *(Részletesebben az alábbi olvasmányban)*.

Az **arany szín** a 8 besenyő törzs szimbóluma, továbbá öröm, boldogság, értelem, energia, nap és hold, örök fény, a felség, a hatalom kifejezője, közvetítés jelképe emberek és istenek közt.

A **fehér** a fény, a tisztaság, a differenciátlanság, a transzcendencia, a tökéletesség, az egyszerűség jelképe. Lunáris szín, a női principium szüzi aspektusát jelzi. Állandóság és örökkévalóság megvalósulása. A fehér virág a gyermekáldást jelenti. A keresztény hagyományban az öröm és a vigasság hordozója. A szentséghez, Istenhez tartozó szín, valamint a feltámadás színe. A fehér ruha a tisztaságot, a szüzességet, a lélek győzelmét jelenti az anyag felett. A béke és a jóakarát kifejezője; erre utal Noé fehér galambja és a békekövetek fehér zászlója *(Részletesebben az alábbi olvasmányban)*.

Kelt Budapest, 2014. január 14. Összeállította: Bóta László

Olvasmányok:

Győrffy György

A magyarság keleti elemei (Gondolat Bp. 1990.)

Besenyők és magyarok (1939,1989) 94-192

Magyarországi besenyők kutatása 94-98

Kik voltak a besenyők? 98-105

A) Besenyők a hazai elbeszélő források tükrében 105-123

B) Besenyők helyhez rögzíthető okleveles és helynévi adatokban 123-170

A besenyők nyelve 170-192

A besenyők európai honfoglalásának kérdéséhez (1971) 192-199

199. oldalon Térkép: A besenyő törzsek elhelyezkedése

SZIMBÓLUMTÁR:

Jelképek, motívumok, témák az egyetemes és a magyar kultúrából

Pál, József egyetemi tanár

Szegedi Tudományegyetem BTK, Olasz Tanszék

Újvári, Edit főiskolai adjunktus

Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Közművelődési Tanszék

Andrási Dorottya, Antal Bernadett, Borbély Boglárka, Balogh Márta, Csima Ágota, Eörsi Anna, Farkas Anikó, Imrényi Tibor, Kemény Gabriella, Komlóssy Judit, Kuzmann Zsófia, Lipták Anikó, Miklós Pál, Nagy Krisztina, Pápai Julianna, Pethő Ildikó, Propsz Eszter, Reuss Gabriella, Schlachtovszky Csaba, Szabó Tímea, T. Ridovics Anna, Újvári Edit, Vanyó László, Varga Emese

Lektorálta: Ecsedy Ildikó, Endrei Walter, Fabiny Tibor, Hoppál Mihály, Prokopp Mária, Szigeti Lajos Sándor, Szilárdfy Zoltán, Szili József, Szőnyi György Endre, Tegye Imre, Wojtilla Gyula, Dr. Záhonyi Aladár

Felelős szerkesztő Borus Judit és Ruttkay Helga

Készült az Oktatási Minisztérium támogatásával a Felsőoktatási Pályázatok Irodája által lebonyolított Felsőoktatási Tankönyv- és Szakkönyv-támogatási Pályázat keretében.

Copyright ©2001 Pál József, Újvári Edit, Balassi Kiadó

További jelvény tervek

Khangarok (*besenyők*) nemzeti színei
jelvényesen megmutatva néhány változaton

